

EUROKRATT

**Uus koolidevaheline
noorteviktoriin!**

**Meditiin liigub üle
riigipiiride**

**Prantsuse kastmes
kultuurisündmused
Tallinnas**

**Sügisesed filmi-
õhtud ELi majas**

**Peipsi äärde
kaluriks**

**TÕNU
ÕNNEPALU**

**seab ritta Eesti ja
Euroopa kirjanduse,
keele ja kultuuri**

Euroopa ühtsust tuleb rõhutada

TOIVO KLAAR, EUROOPA KOMISJONI EESTI ESINDUSE JUHT

Venemaa-Gruusia sõja järel-lainetuses võiks ka siin analüüsida selle konflikti mõju Euroopa Liidule, ent ma pigem hoidun sellest. Euroopa Liit on jõuliselt rõhutanud Venemaale, et partnerlussuhte eeldab ühiste väärtuste olemasolu. Kusjuures üks olulisemaid euroopalikke väärtusi on erimeelsuste lahendamine rahumeelsel teel. Euroopa Liit soovib koostööd Venemaaga, aga mitte iga hinnaga ja ükskõik, mis tingimustel. Aga sellest on palju kirjutatud ja räägitud ja seda tehakse veelgi. Sestap lubatagu mul kirjutada millestki veidi muust.

Lähtun seejuures nn 11. septembri hüüdlausest. Nimelt oli pärast 2001. aasta 11. septembri terrorirünnakuid Maaailma Kaubanduskeskusele USAs käibel väljend "kui sa nõ asja ei tee, siis on terroristid võitnud". Ja see "nõ asja" tähendab siinjuures ükskõik mida – alates puhkusele minemist kuni poes käimiseni. Teisisõnu – me ei tohi lasta endid terroristide poolt hirmutada. Usun, et sama kehtib ka meil täna siin Eestis: kindlasti oli Vene-Gruusia sõda Eestile ja ka Euroopale oluline hoiatus, ent seetõttu ei tohi veel tavaline elu seisma jääda. Euroopa Liidu liikmesriigid peavad küll tegema omad järeldused,

kuid Euroopa Liit kui selline toimib ja areneb edasi hoolimata juhtunust.

Seetõttu tahaksin kirjutada millestki oluliselt rõõmustavamast, nimelt Euroopa Liidu suurest võidust Pekingi olümpial. Euroopa Liidu liikmesriigid üheskoos võitsid rohkem medaleid kui Hiina või Ameerika Ühendriigid kokku Euroopa Liidu liikmesriigid said kokku 229 medalit, Hiina 100, USA 110! Sellest meie ajalehed ei kirjutanud ega kirjuta ka paljud teised Euroopa Liidu ajalehed. Aga ometi on just see iseloomulik näide Euroopa Liidu tegelikust tugevusest. Oleme nii harjunud nägema ennast Eesti või Rootsi või Portugali kodaniku ja elanikuna, et mõtleme ikka veel (ainult) oma riigi mõõtmes. Loomulikult on ja jääb riiklik dimensioon ka edaspidi meie jaoks oluliseks, aga tore oleks, kui me kõik ka veidi rohkem mõtleksime Euroopa, mitte vaid koduriigi tasandil.

Just selles puudujäägis peitubki paljus ka Euroopa Liidu suhteline nõrkus. Nagu on mitmeid kordi tõdetud, on Euroopa Liit küll majanduslik hiiglane, kuid poliitiline kääbus: ta ei suuda oma majanduslikku jõudu muuta poliitiliseks mõjuvõimaks ja seda seetõttu, et ei tavakodanikud ega ka riigijuhid mõtle piisavalt „euroopalikult“.

Riiklikud huvid ja riiklik dimensioon kipuvad varjutama Euroopa mõõtmes, samas kui just see on üks olulisemaid lisaväärtusi Euroopa Liidu loomise ja Euroopa Liiduga liitumise taga. Euroopa Liidu 27 liikmesriigist ka kõige suuremas elab „vaid“ 80 miljonit inimest, seega maailma mõistes keskmine riik. Aga ligi 500 miljonit elanikku – see on juba suurvõim. Eraldi ei saavuta me rahvusvahelistel läbirääkimistel (üsna loogiliselt) kunagi seda tulemust, milleni jõuaksime ühise rindena, aga see eeldab kinniste uste taga ühiste seisukohtade kooskõlastamist ja nendega maailma ees esinemist. Aeg-ajalt tähendab see kindlasti oma ideaalsest tulemusest loobumist – mis on ka väga loomulik, kuna tegemist on kompromissiga. Samas usun, et me kõik – nii maltalased, sakslased kui ka eestlased – võidame ühisrindes loomisega. Nagu näitas ka olümpia, on meil tegelikult, mida maailmale näidata. Ja nagu on näidanud Gruusia juhtum, on Euroopa Liidu ühine seisukoht saavutanud kogu maailmas päris suure kõlapinna. Eks näeme, kas sellest kujuneb murranguline hetk Euroopa Liidu välispoliitika jaoks. Sest sel juhul võime tõesti tõdeda, et maailmaareenile on astunud uus poliitiline hiiglane! **ek**

Eurokratt

Euroopa Komisjoni Eesti esindus
Rävala 4, Tallinn 10143
telefon 626 4400
faks 656 4401
e-post info@euroopaliit.ee
www.euroopaliit.ee
Toimetuse kollegium: Hannes Rumm, Mai Vöörmann, Karl Martin Sinijärv, Harjo Pajula, Peep Vain, Teostus: KPMS
Kaanefoto: Vallo Kruuser
Fotod: iStockphoto, Ingmar Muusikus, Mai Vöörmann, Ly Lestberg, Kadri Kull, Lauri Kulpsoo
Trükk: Uniprint
Tiraaž: 50 000

Ajakirja tekstid ei kajasta Euroopa Komisjoni ametlikke seisukohti.

Kolumn

2 Toivo Klair: Euroopa ühtsust tuleb rõhutada

Uudised

4 Mitmekesisuse infoauto läbib 10 riiki
Euroopa hädas inimeste suureneva kehakaaluga
Euroopa Komisjon võitleb mobiilside õiglase hinna eest
EL tahab suitsetamise piiramiseks makse tõsta
Muusikute autoriõiguste kaitset laiendatakse
Eurorahade toel ehitatud Tallinna lennujaam on valmis

Kasulik EL

6 Riigipiirid ei takista meditsiiniteenuse kättesaadavust

Persoon

8 Tõnu Õnnepalu – Eesti kirjanik Euroopa kultuuriruumis

13 Ristsõna

Helista, kui on küsimusi

EUROPE DIRECT on tasuta teabetalitus, mida inimesed võivad kasutada kõikjal Euroopa Liidus, et saada vastuseid küsimustele ELi ja sellega seonduvate teemade kohta. Huvitab sind ELis töötamine või õppimine? Tahad saada teavet ELi põhiseaduse või institutsioonide kohta? Helista ja uuri järele!

EUROPE DIRECT talitusel on:

Ühtne tasuta telefoninumber **00 800 6789 1011**, millele saab helistada ELi liikmesriikidest ning kus kõnelele vastatakse ka eesti keeles.

Tavaline telefoninumber **00 322 299 9696**, millele saab helistada kõikjal üle maailma ning mille puhul kehtivad tavapärased kõnetariifid.

TULE MEILE KÜLLA!

Euroopa Liidu Infokeskus
Laikmaa 15, Tallinn 10143
tel 626 4433, faks 626 4401
e-post info@euroopaliit.ee
www.euroopaliit.ee

EUROPE DIRECTi infopunktid:
Lõuna-Eesti infopunkt
Egle Arge
Tartu Ülikooli Raamatukogu
W. Struve 1, Tartu 50091
tel 737 5725,

faks 737 5725
e-post edir@euroinfo.ee
<http://www.euroinfo.ee/ed>

Kesk-Eesti infopunkt
Janika Vinkel
Järva maavalitsus
Rüütli 25, Paide 72713
tel 385 9662, faks 385 0519
e-post edir@jarvamv.ee
www.jarva.ee/euroinfo

Pärnumaa infopunkt
Kersti Liiva
Pärnu maavalitsus
Akadeemia 2, Pärnu 80088
tel 447 9739, faks 447 9735
e-post edir@parnumaa.ee
www.mv.parnu.ee

Kultuur ja vaba aeg

14 Akvagravüürija Tallinnas
Persepolis – lõppematu lääne ja ida vaheline odüsseia
Euroopa filmid
Kultuurikalender Prantsuse moodi

Noor

18 Põlva noored vallutasid Brüsseli: ideest sai tegu
Koolid tõestavad end
ajugümnaasistilises tuleproovis

Arvamus

21 Indrek Treufeldt: Immigratsiooni ja asüüli problemaatika ELis

Kasulik EL

22 Kogu elu Peipsil...

Statistika

24 Eestlaste ja teiste ELi kodanike hoiakud globaliseerumise suhtes

Soovid ELi alast teavet saada ülikoolidest? Abi saad Euroopa Liidu dokumendikeskustest:

Tartu Ülikooli Raamatukogu EL dokumendikeskus
Ruth Tammeorg
W. Struve 1, Tartu 50091
tel 737 5781
faks 737 5701
e-post euroinfo@utlib.ee

Audentese Ülikooli EL dokumendikeskus
Liis Saks
Tondi 55, Tallinn 11316
tel 699 6557
faks 699 6500
e-post liis.saks@audentes.ee

Hillar Mets

Mitmekesisuse infoauto läbib 10 riiki

Juba viiendat suve sõidab Euroopa riikides kampaania "Erinevuste poolt. Diskrimineerimise vastu" raames ringi infoauto, mille eesmärgiks on suurendada teadlikkust võrdsetest võimalustest Euroopa Liidus ning võidelda eksisteerivate eelarvamuste vastu.

Käeoleval aastal alustati ringreisi Tšehhi Vabariigist, kus peatuti juunis toimunud Praha muusikafestivalil, ning teekond kulgeb läbi Bulgaaria, Eesti, Leedu, Läti, Poola, Rumeenia, Slovakkia, Sloveenia ja lõpeb oktoobris Ungaris.

Infoauto peatub igas riigis kahes linnas, külastades muusika-, noorte- ja filmifestivale, spordiüritusi, ülikooli ning töömesse. Ringreisi käigus levitatakse kampaania sõnumit läbi interaktiivsete mängude ja võistluste.

Eestisse jõudis tuur 12. augustil, mil tehti peatus rahvusvahelise noortepäeva pidustustel Haapsalus. Selle päeva üritused tõid kokku töötajate ja tööandjate rühmi, vabaihenduste esindajaid, muusikuid, kunstnikke ja igas vanuses inimesi. Küllastajail oli võimalus tutvuda lähemalt nii kampaaniaga kui ka sellega liitumise võimalustega, samuti said nad vahetult

värskeimaid uudiseid ning teavet ELi ja siseriiklike õigusaktide kohta sellistes teemavaldkondades nagu võrdsed võimalused ja diskrimineerimise tõkestamine töökohal. Eestis avas kampaania Euroopa Komisjoni Eesti esinduse juht Toivo Klaar, kes toonitas oma sõnavõttus kõikide inimeste ainukordsust ning julgustas inimesi agaramalt oma õiguste eest seisma.

Oma teise peatuse tegi veoautotuur 15. augustil Tartus, kus toimus igasuvine armastusfilmide festival tARTuff. Nii nagu Haapsalus, oli ka Tartus tuuri programmis näiteks India veedade kultuuri tutvustamine krišnait Arne Lauri poolt, vaimupuuetega noorte missivõistlustest rääkiva filmi "Ilusad inimesed" vaatamine (autor Vahur Laiapea), diskrimineerimisvastase sõnumiga laulude karaoke, takistusraja läbimine ratastoolis jpm.

Enamiku eurooplaste arvates on diskrimineerimine laialt levinud probleem. Hiljutise diskrimineerimist käsitleva ELi uuringu kohaselt on iga seitsmes eurooplane viimase aasta jooksul kogunud eelarvamustlikku hoiakut, mis on seotud kas rassi, etnilise päritolu, vanuse, puude, religiooni, soo või seksuaalse sättumusega. **ek**

Muusikute autoriõiguste kaitset laiendatakse

Euroopa Komisjon teeb lähiajal ettepaneku pikendada salvestatud esituste ja heliplaatide kaitsetähtaega 50 aastalt 95 aastale. Praegu kehtiva autoriõiguse seaduse kohaselt, mis sätestab salvestuste kaitstuse ajaks üksnes 50 aastat, ei ole paljude seni töötavate muusikute õigused enam tagatud ja nad ei saa seetõttu autoritasusid oma vanimate salvestiste eest.

Seetõttu tegigi Euroopa Komisjon ettepaneku, et esinejad saaksid rahalist tulu oma kõige varasemate heliplaatide pealt ka kaua pärast nende esmakordset avaldamist. Ettepanekuga tagatakse esinejatele täiendav sissetulek suurusjärgus 150–2000 eurot aastas.

Lisaks esinejale saaks muudatusest kasu ka heliplaaditootja. Mõlemad saaksid tasu iga kord, kui helisalvestist raadios või avalikus kohas mängitakse. Lauljate ja muusikute sissetulekute parem kindlustatus aitaks tagada, et nad jääksid Euroopasse ega koliks rangema autoriõigusega riikidesse. **ek**

Euroopa Komisjon võitleb mobiilside õiglase hinna eest

Euroopa Komisjoni hinnangul maksavad ligi 2,5 miljardit rändlõõnumit, mida mobiilikasutajad igal aastal ELis saavad kodumaal saadetud tekstisõnumitega võrreldes enam kui 10 korda rohkem.

Euroopa Komisjoni hinnangul on kehtivad hinnad põhjendamatud ning sõnumi

hinna ülemmääraks tuleks kehtestada 11 euro senti. Hetkel on 27 ELi liikmesriigis keskmine hind 29 euro senti.

Kuna mobiiloperaatorid pole hindu vabatahtlikult langetanud, tehti hindu vähendavate õigusaktide kohta ettepanekud septembris. Sarnane ettevõtmine leidis aset ka 2007. aasta juunis kui EL seadis piirangud ELi välismaale helistatavate kõnede hindadele. Komisjoni tahab lahti saada ka eba-meeldivatest üllatustest, mis saavad osaks rändlusteenuse tarbijatele, kui nad saavad arve teises riigis mobiiliga internetis surfamise eest.

Lisaks rändlustasudele uurib Euroopa Komisjon lähemalt eksitavat teavet allalaaditavate helinate hindade kohta. Rohkem kui 500 veebisaidi uurimisest ELis, Norras ja

Islandil ilmnes, et 80% neist võivad olla vastuolus tarbijakaitse seadustega. Tuvastati, et eeldatavasti tasuta mobiilhelinaid allalaadivaid inimesi peteti lepingut sõlmima, seejuures on paljude selliste veebisaitide peamine sihtrühm lapsed ja noored. **ek**

EL tahab suitsetamise piiramiseks makse tõsta

Üks peamised haiguste ja surma põhjustajaid ELis on suitsetamine. Kui ajavahemikus 2002–2006 vähenes sigarettide tarbimine ELis rohkem kui 10%, siis peenekslõigatud tubaka tarbimine tõusis samal palju.

Komisjon soovib suitsetamise vastu võidelda, vähendades tubaka maksustamise erinevusi eri liikmesriikide vahel. Selle tulemusena tõuseks sigarettide hinnad mõnes riigis rohkem kui 20%, kõige suurem hinnatõus ähvardab suitsetajaid Poolas (47%), Slovakkias ja Bulgaarias (36%).

Ettepanek on osa poliitikast, mis hõlmab muu hulgas suuremat kaitset tubakasuitsuga kokkupuutumise eest, paremat kontrolli tubakatoodete koostisosade üle ning karmi- maid piiranguid tubakareklaamile. Kuigi kõik need sammud on olnud kasulikud, on kõige mõjusamaks vahendiks suitsetamise piiramisel osutunud siiski tubakatoodete hinnatõus.

Komisjoni ettepaneku kohaselt peaksid ELi liikmesriikides sigarettide ja tubaka müügil kehtestatud aktsiisimaksu alammäärad järk-järgult tõusma. Komisjoni hinnangul väheneks aktsiisimaksu alammäära tõusu tulemusena nõudlus sigarettide järele 2014. aastaks 10%. **ek**

Eurorahade toel ehitatud Tallinna lennujaam on valmis

Käesoleva aasta sügisel lõppesid Tallinna lennujaama reisiterminali arendamise ja lennuliikluse rekonstrueerimise ehitustööd ning 19. septembril avati uudne ja moodne Tallinna lennujaam, mis hakkab kandma Lennart Meri nime. Mitmeaastaseid masiivseid ehitustöid aitas teha Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfond, kes investeeris selleks 830 miljonit krooni.

„Tallinna lennujaam on viimase viie aastaga läbi teinud tõeliselt suure arengu ning suudab nüüdseks aastas teenindada ligi kaks miljonit reisijat ja võimaldada ühe suurenenud hulka rahvusvahelisi lende,“ selgitas Euroopa Komisjoni Eesti esinduse juht Toivo Klaar.

Reisiterminali pindala on nüüdseks ligi kaks korda suurem, lisandunud on hulgaliselt mugavusi ja vaba aja veetmise võimalusi ning alates käeoleva aasta 30. märtsist läks Eesti suurim rahvusvaheline lennujaam üle ka Schengeni piirirežiimile. Laiendatud on ka reisiterminali põhjapoolset osa, kus suurendati oluliselt saabuvate reisijate ootesaali ning teenindusliini. Funktsionaalsemaks on tehtud terminali vana osa ning avatud on uued kauplused ja laiendatud on toitlustusala. Viie lennusaaliga asemel on 12 lennuväravat ning terminal on varustatud uusimate elektri-, kütte-, ventilatsiooni- ja sidesüsteemidega. **ek**

Euroopa hädas inimeste suureneva kehakaaluga

Euroopa Komisjon kutsub nii kodanikke kui ka liikmesriikide valitsusi üles pöörama rohkem tähelepanu enda ja oma riigi rahva tervisele. Komisjoni hinnangul peaksid valitsused soodustama oma kodanike füüsilist aktiivsust ning edendama mitte üksnes spordi võistlustlikku külge, vaid rõhutama ka sellest tulenevat kasu tervisele.

Maailma Terviseorganisatsiooni hinnangul on ELi kodanike rasvumine üks drastilisemaid näitajaid tänases Euroopas ning tegemist on lausa globaalse epideemiaga. Mitmetes ELi liikmesriikides on pea pooled täiskasvanutest ülekaalulised või hädas rasvumisega ning ligi 30% Euroopa lastest on oma ea kohta liiga tüsedad. Rasvumist seostatakse mitmete

terviseprobleemidega, sealhulgas suhkurtõve, südamehaiguste ja teatavate vähkkasvajatega.

Maailma Terviseorganisatsiooni soovitusel peaks täiskasvanud pühendama iga päev vähemalt 30 minutit mõõdukale füüsilisele tegevusele ning laste puhul peaks see aeg olema vähemalt üks tund.

Inimeste suurenev kehakaal ei ole probleemiks üksnes arenenud riikides, vaid ka paljudes arengumaades. Rasvumise peamiseks põhjuseks on halvad toitumisharjumused ja vähene füüsiline tegevus. Eurooplased veedavad keskmiselt kuus tundi päevas istudes, tavaliselt kas arvuti või televiisori ees. Regulaarselt tegeleb füüsilise tegevusega vähem kui kolmandik täiskasvanutest ning üle poole väidab, et neil ei ole selleks aega. **ek**

Riigipiirid ei takista meditsiiniteenuse kättesaadavust

TEKST: KERTTU KONGAS

Euroopa Nõukogule ja Euroopa Parlamendile esitatud Euroopa Komisjoni ettepaneku kohaselt luuakse ühenduse piiriüleste tervishoiuteenuste raamistik. Eurokrati küsimustele vastas Euroopa Komisjonis tervishoiuküsimustega tegelev ametnik Terje Peetso.

Mida tähendab mõiste piiriülene meditsiin?

Antud ettepanekus mõistetakse piiriülese tervishoiu all tervishoiuteenuse kasutamist mõnes teises liikmesriigis. Ettepanek ei loetle kõiki võimalikke teenuseid, vaid käsitleb peamiselt neid teenuseid ja tegevusi, mida hüvitab konkreetse riigi haigekassa.

Millist kasu lõikavad sellest ELi kodanikud?

Kindlasti on igal kodanikul kasulik teada oma seadustest tulenevaid õigusi: esmalt on tal õigus saada informatsiooni selle kohta, milliseid teenuseid kus ning millise hinnaga on tal võimalik saada. Soovi ja vajaduse korral on tal õigus saada tervishoiuteenust teises liikmesriigis ning sellega seotud kulud hüvitab tema haigekassa keh-tiva hinnakirja alusel. Lisaks on teenust osu-taval riigil kohustus tagada teenuse kvaliteet samamoodi kui oma riigi kodanikele.

Millist käegakatsutavat kasu saavad eestlased?

Ühe näitena võiks tuua praegu välismaal töötavad eestlased, keda on üsna palju ja kelle tervisekindlustus on tehtud mõnes teises liikmesriigis. Kui nad aga eelistaksid

arsti poole pöörduda siiski oma emakeeles ja teha seda neile tuttavas keskkonnas, on neil eelnimetatud õigusest kindlasti kasu. Lisaks räägitakse kõnealusel ettepanekus ka retseptide vastastikusest tunnustamisest ning selliste Euroopa tugikeskuste loomisest, mis tagavad koostöö nendes valdkon-dades, kus patsiendi seisund nõuab eriliste ressursside ja oskuste koondamist. Tugi-keskused võimaldavad anda kvaliteetset arstiabi eeskätt kõigile harva esinevate hai-gustega patsientidele. Ravi järjepidevus tagatakse vajaliku info turvalise edastami-sega ühest liikmesriigist teise.

Kui reaalne see on, et eestlasel on võimalik saada mõnes muus riigis sellist ravi, mida ta vajab, kuid mida kodumaal ei võimaldata, ning seda ilma bürokraatlike piiranguteta?

See on täiesti võimalik, kuid peab arves-tama, et kui konkreetset teenust ei ole hai-gekassa poolt hüvitatavate teenuste hulgas, siis antud ettepaneku kohaselt patsiendile tema ravikulud ei hüvitata. Siinkohal täp-sustaksin, et Euroopa Nõukogu sotsiaal-kindlustuse määrus 1408/71 jääb jõusse ka pärast kõnealusel ettepaneku vastuvõt-mist. On oluline teada, et selle määrusega on juba kehtestatud sotsiaalkindlustuse

skeemid ühenduse piires liikuvate tööta-jate ja nende pere liikmete jaoks, selleks on kasutusel Euroopa ravikindlustuse kaart. Kui soovitud või vajalikku raviteenust hai-gekassa hinnakirjas ei ole, siis võib büro-kraatia vältimiseks kasutada piiriüleste tervishoiuteenuste direktiivist tulenevaid õigusi saada soovitud teenust välismaal, kuid seda haigekassa ei hüvita.

Kas uus määrus võib tekitada ka nõ raviturismi ning jätta kodumaised meditsiinitöötajad oma leivarahast ilma?

Küsitlused on näidanud, et valdav ena-mus inimesi soovib arstiabi saada oma kodule võimalikult lähedal, st tuttavas kes-konnas ja emakeeles. Tõenäoliselt haka-takse antud ettepaneku raames kasutama peamiselt ambulatoorse arstiabi – näiteks kui keegi tahab prille osta, võib ta minna silmaarsti juurde mõnes teises riigis. Kind-lasti võib see puudutada ka neid valdkondi, kus ravijärjekorrad Eestis on pikad. Massi-list teise riiki arsti poole pöördumist piirab kindlasti tõsiasi, et patsiendi kulutused hüvi-tatakse selle ettepaneku kohaselt vaid Eestis kehtiva hinnakirja alusel, seega jääb tõenäo-line hinnavahe patsiendi enda tasuda.

Kas uus võimalus tähendab ka seda, et Eesti Haigekassa peaks üle vaatama

oma praeguse hinnakirja?

Juhul kui mõnede piiriülese tervishoiu-teenuse kasutamise seotud kulutuste tõttu satub haigekassa finantsstegevus mär-kimisväärsesse ohtu, on haigekassal õigus kehtestada haiglaprotseduuride puhul tin-gimus, et kulud hüvitatakse ainult siis, kui välismaal saadud arstiabi üle on haigekas-saga eelnevalt kokku lepitud.

Millised on Euroopa Komisjoni eesmärgid seoses piiriülese meditsiini-ga lähematel aastatel ning pikemas perspektiivis?

Esialgu on tegemist alles komisjoni ettepanekuga, mis läbib kaasotsustusme-netluse Euroopa Nõukogus ja parlamen-dis. Pikemas perspektiivis on eesmärgiks jagada senisest enam kogemusi, intensii-vistada omavahelist koostööd ja parandada tervishoiuteenuste kvaliteeti Euroopa Liidus tervikuna.

ek

Katrin Höövelson

Euroopa Komisjoni tööhõive, sotsiaal-küsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraat

Kuna lähiaastatel jääb majanduslikult aktiivset elanikkonda järjest vähemaks, on ohus liikmesriikide sotsiaalkaitsesüsteemide rahastamise jätkusuutlikkuse ja sellega koos ka üks ELi põhiväärtusi – solidaarsus eri põlvkondade vahel. Seepärast võttis Euroopa Komisjon 2. juulil 2008 vastu sotsiaalmeetmete kava, mille eesmärk on suurendada kõigi Euroopa elanike sotsiaalsel heaolu ja luua neile rohkem võimalusi: parandada juurdepääsu avalikele teenustele ja näidata üles solidaarsust nende inimestega, kes on muutuste tõttu ühiskonnas sattunud kehvemasse olukorda. See tähendab sotsiaalvaldkonna edendamise uut integreeritud strateegiat, mis ühendab endas eri poliitikavaldkondi. Lisaks tavapärastele sotsiaalpoliitika meetmetele sisaldab kava algatusi ka teistest valdkondadest, mis mõjutavad inimeste sotsiaalset heaolu, nagu näiteks haridus, tervishoid ja kommunikatsioon. Piiriülese tervishoiuteenuse direktiiv on ainult üks osa sotsiaalmeetmete kavast, mis on palju ulatuslikum ning selles sisalduvad dokumendid kannavad ühist eesmärki.

Tõnu Õnnepalu - eesti kirjanik Euroopa kultuuriruumis

Juba seitsmendat aastat järjest tähistas Euroopa septembrikuu lõpus keelte päeva, mis annab põhjuse rääkida nii keelest, kirjandusest kui kultuurist laiemalt Eesti kirjaniku Tõnu Õnnepaluga, kelle looming keskendub paljuski just Euroopale ning euroopalikule.

Keelte päeva ja Euroopa teemaga haagib Teid peamiselt see, et olete justkui kõige "euroopalikuma" mõõtmega eesti kirjanik praegu. Kuidas sellesse määratlusse ise suhtute?

Mulle tundub, et see "eurokirjaniku" silt kleebiti külge omal ajal kas mõningasest kadedusest või siis asjatundmatusest. See oli aeg, kui tuli käibele ka näiteks "euroremondi" mõiste. Nüüd seda sõna korterimüügikuluutustest enam ei leia. On lihtsalt korralik remont, teistsugust enam ei tunta. Tol ajal aga sisaldas selles sõnas niihästi ihalust kui ka põlgust nende puhaste ja siledate seinte vastu. Aga mida seal ihaldada või mida seal põlata? "Euroopa" ise on üks huvitav sõna, mille tähendus Eestis sõltub täielikult kontekstist. Kord me oleme Euroopas ja kord ei ole. Näiteks võidakse rääkida sellest, kuidas "Euroopas" meid ei mõisteta, samas aga kasutada "Euroopat" teatud moraalse kriteeriumina, hurjutades näiteks Venemaad selliste sammude pärast, mis ei sobi tänapäeva Euroopasse ja sellisel juhul oleme meie ise muidugi Euroopas.

Mis puutub kultuurinähtustesse, siis nende levik muidugi ei järgi riigi- ega rahvuspiire, ega ka mandrite piire. Euroopa on oma kultuuri levitamisel olnud väga edukas. Maakeral pole enam kohta, kus ei kohataks midagi "euroopalikku". Kogu tänapäeva kirjandus on euroopalik sellest mõttes, et selle ideaalid ja suuremad vormid, iseäranis tänapäevane romaan, on ju siit maailmanurgast välja kasvanud. Euroopalikku

kirjandust viljeldakse nii Indias kui Jaapanis ja võib-olla just sellistest maadest tulevadki tänapäeval kõige huvitavamad romaanid. Neil on sellele "euroopa" kirjandusele midagi lisada, jutustada oma lugu, tuua juurde natuke eksootilist vürtsi ja värvi. Tegelikult oli samalaadne ka see huvi, mida Prantsusmaal, Saksamaal või Itaalias üheksakümnendate algupoole tunti Ida-Euroopa kirjanduste vastu. See oli mingi uus tunnistus, midagi senitundmatut, need lood endise raudeesriide tagant. Euroopa kultuurile ongi omane ühelt poolt soov levida, teiselt poolt huvi endasse assimileerida kõike võõrast ja huvitavat. Eestigi kirjandus on ju algusest peale olnud "euroopalik", võtnud sealt üle vorme ja vahendeid, õppinud ja jäljendanud, samas üritanud ka väljapoole Eestit vahendada meie erilist kogemust.

Olla eurooplane Eestis on midagi muud kui olla eurooplane Itaalias või Soomes või Venemaal. Nii et sellesse määratlusse ei saagi üheselt suhtuda, sest see võib tähendada nii palju erinevaid asju, sõltuvalt ütlejast. Mõne jaoks võib see tähendada "euroremondi" stiilis siledust ja igavust, teise jaoks teatavat moraalset kvaliteeti (tõe ja õiguse otsimine on midagi väga euroopalikku, Tammsaare oli kindlasti üks euroopalik kirjanik), kolmanda jaoks mõttevabadust või lihtsalt kirjanduslikku "head taset", mis see siis ka poleks.

Ligi pooled Teie romaanidest ning tõlketöödest räägivad Eestist väljapoole

TEKST: KERTTU KONGAS

ulatuvast kultuuriruumist, mis on olnud selle suuna põhjuseks?

Olen kirjutanud asjadest, mida olen kogenud ja mis on tundunud olulised. See on mu isiklik, aga samas kindlasti ka ühe põlvkonna, ühe aja kogemus. 20. sajandi lõpu ja 21. alguse Eestis, kas see siis polegi see: suurest suletusest korraga suurde avatusse, õhin ja samal ajal kokkumus kõigest sellest uuest. Nõukogude Liidus elades olime Lääne ja tema vabaduse enda jaoks suureks, peaaegu piirituks mõelnud. Sellel nõuinasjutumaal oli muidugi vähe pistmist tegelikkusega. Omamoodi oli see kinnises taras elamine ja unistamine ju väga turvaline. Siis tuli vabadus ja kõik selle head ja hädad. Kui vaadata seda, kui "internationaalne" on tegelikult tänapäeva eestlaste elu – ja ma ei pea silmas sugugi ainult diplomaate või suurärimehi -, siis on minu kirjutatu õieti päris kolkalik. Minge kasvõi mõnda Eesti väikelinna, maa-alevisse, rääkige kõige tavalisemate inimestega. Kes on ise töötanud Norras või Iirimaa, kelle sõbranna on abiellunud Itaaliasse või Iisraeli, kelle poeg või tütar õpib Ameerikas. See ongi Eesti. Jutustades elust siin ja praegu, ei saagi sellest küljest vist täiesti mööda vaadata. Aga muidugi on minu lood isiklikku laadi. Võõrsil oleku väärtus pole minu jaoks mitte see, et sa saad näha maale muuseumis või arhitektuurimälestusmärke linnades, vaid see, et sul on mõnel võõral tänavanurgal võimalus vilksamisi näha iseennast. Kodus ja kodumaal me oleme

väga seotud oma rolliga ühiskonnas, sellega, milleks ja kelleks meid peetakse ja milleks või kelleks me ka ise oleme harjunud end pidama. Võõrsil see kõik korraga kaotab palju oma tähendusest. Sa oled eikeegi, see tähendab, sul on võimalus näha, kes sa siis õieti oled.

Mida tähendab Teie jaoks kultuur praeguse Euroopa mõistes? Kas ja kui ühtseks see on muutunud?

Kõige võimsamad kultuurimõjud ja eeskujud on alati tulnud sealt, kuhu on parajasti koondunud võim ja raha. Mitte et võim ja raha toodaksid neid ise, vaid võimu ja rikkuse ümber käib ka igasugune muu sagimine, sealhulgas elav vaimne tegevus, arutelu, uue leiutamine ja vana otsimine. Kord jäljendati igal pool Euroopas itaalia kunsti, siis jälle tahtsid kõik haritud ja jõukad inimesed osata prantsuse keelt ja olla prantsuse moodi "peened". Kuigi nende kunagiste võimu- ja kultuurikeskuste täht on juba ammu loojas, elab midagi selle kustuvast kumast edasi ka tänases päevas. Samal ajal tulevad tegelikult kultuurimoed juba ammu Ameerikast. Kõigi Euroopa maade kinodes või telekraanidel võib näha samu filme, noored käivad üsna samamoodi riides ja kuulavad sama muusikat, aga see ei pruugi just olla Euroopa film, mood ega muusika. Ja samal ajal – suur enamik inimesi elab ikka põhiliselt oma rahvuslikus kultuuriruumis. Kõike seda "ülemaailmset" võetakse igal pool vastu erineval moel. Tundub ka nii, et just interneti ajastul võimenduvad ühekorraga mõlemad suunad. Igasugused "ülemaailmsed" moed levivad momentaalselt ja võetakse tohtu ruttu omaks. Samal ajal toimub ka nende aktiivne assimileerimine. Internetimaailm on ainult tehniliselt väga ühte lõimitud, sisult on ta aina enam kilustunud. Kõiksugu grupiidentiteedid saavad seal kergesti õide puhkeda. Näib, et just internet toetab võimsalt ka uusrahvuslikke liikumisi. See on keskkond, kus sa võid küll teada saada "kõige kohta kõike" (nii see muidugi ei ole), aga kus sul on ka suurepärase võimaluse teada saada ainult seda, mis sulle meeldib ja suhelda ainult nendega, kes mõtlevad samamoodi kui sina. Mulle tundub, et üks suur üleilmastumise laine on tegelikult juba üle käinud ja praegu elame me aina enam killunevas, kolkastavas maailmas.

Millised võiksid olla selle nähtuse positiivsed ja negatiivsed jooned?

Tänu võimele teistelt õppida, võtta omaks ka "võõraid", isegi vastumeelseid ➔ ➔

ideid, oskusi ja arusaamu, ongi inimene ja inimkond saanud selleks, mis nad on. Nii heas kui halvas. Nii võimes ehitada üheskoos suuri asju kui võimes korraldada üheskoos suuri katastroofe. Alati on neid, kes võivad ja neid, kes kaotavad. Mulle tundub, et Eesti sugusele väiksele maale on avatud maailmal juhul lootusrikkam ja endassesulgumine ei too meile midagi head. Võib küll olla rahuldustpakkuv endale rahvuslikus uhkuses vastu rinda lüüa ja kinnitada vastastikku, kui vägevad me oleme, aga see ise meid veel vägevamaks ei tee. See võib viia tege- likkuse ohtliku moonutamiseni. Inimene hakkab kergesti uskuma valet, kui see on talle meeldiv. Kui isamaa-armastus moon- dub teiste põlguseks ja vihkamiseks, siis on midagi väga valesi. Veel hullem, kui poliitikud hakkavad selliseid negatiivseid tundeid ekspluuteerima. Väikerahva natsio- nalism pole sugugi ohutu, see on mõnes mõttes isegi ohtlikum kui suurrahva oma – nimelt väikesele rahvale endale. Mulle tundub, et mõnede arvates võime me just Euroopa Liidu ja NATO vihmavarju all vilje- leda igasugu “geo”-poliitilist avantürismi ja

peaaegu et suurriiklikku ülbust oma “rah- vuslike huvide” kaitsmisel. On aga nii, et seni kui kõrvuti eksisteerivad suur- ja väi- keriiigid, on viimased olemas vaid esimeste omavahelise kokkuleppena. Mida kokku- leplikum on maailm, seda vabamalt võivad väikesed rahvad ennast tunda. Niipea, kui suured riigid jälle üksteisele vastanduma hakkavad, tõuseb oht, et mõni väike nende vahel pulbriks hõõrutakse. Me saame loota ainult avatusele ja koostööle, mitte sellele, et meie selja taga on mõni võimas “liit- lane”, kes teistele koha kätte näitab. Igasugune blokpoliitika ja liitlus on maailmas alati olnud muutlik ja ebakindel.

Kas näete end pigem Eesti või Euroopa kirjanikuna?

Ma tõtt-õelda ei teagi ühtegi Euroopa kirjanikku. Tean prantsuse, saksa, vene, soome kirjanikke. Kui võtta isegi mõni “rahvusvaheline” juhtum, nagu Milan Kundera, kes kirjutas algul muidugi tšehhi keeles, Prantsusmaal elades hakkas aga kirjutama prantsuse keeles (leides, et tema teoste tõlged tšehhi keelest on talumatult kehvad) – kas siis temast selle pärast sai

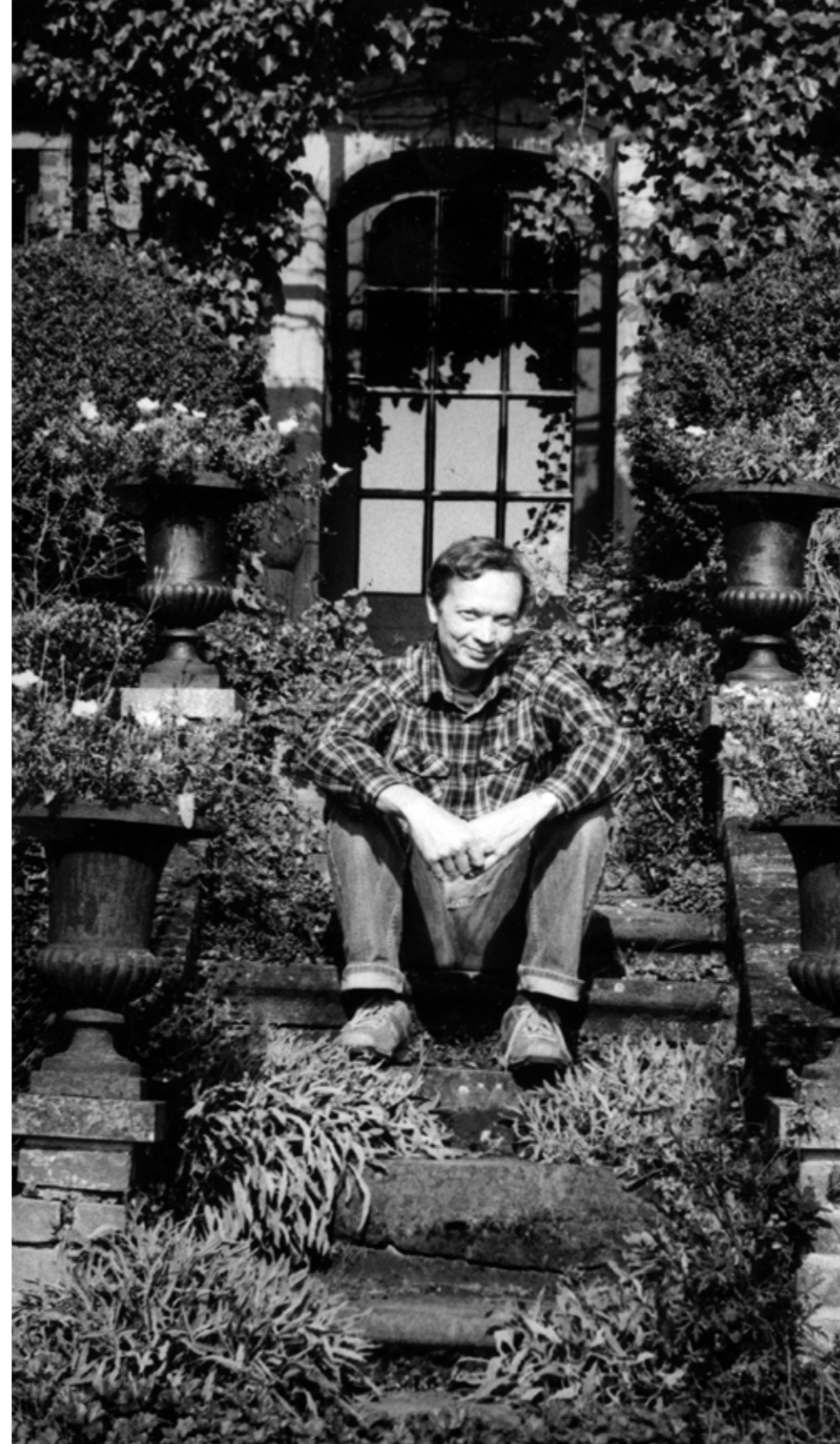
Euroopa kirjanik? Äärmisel juhul prant- suse... Muidugi olen ma eesti kirjanik, ja ainult niivõrd kui Eesti on Euroopas... Muidugi Euroopa oma ka – näiteks mõne hiinlase jaoks.

Kuidas suhestate omavahel Eesti ja Euroopa kirjandust?

Neid suhteid on muidugi tuhat ja üks ja neid vaadeldes tuleb kohe ilmsiks näi- teks see, kui palju kirjanduslik Euroopa on suurem poliitilisest. 20. sajandi euroopa kirjanduse kõige suurem mõjutaja on kindlasti olnud vene kirjandus – Dosto- jevski, Tšehhov, Tolstoi...

Kuidas suhtute eesti kirjanduses, ava- likes sõnavõttudes, blogides jms kasu- tatavatesse laensõnadesse? Kas sellel võiks olla pigem keelt laastav või ri- kastav eesmärk?

Teie küsimuses endas pole laensõ- naks mitte üksi “blogi”, mis eesti keelde on ilmunud alles paari aasta eest, vaid ka sõna “laen” ise (võrdle kasvõi inglise loan), kuigi tegu on väga iidse germaani laenuga. Eks ikka ole koos uute asjadega üle võetud

ka uusi sõnu, olgu nendeks asjadeks-sõna- deks siis ader, raamat, taldrik või kaart. Kui tegu on mõne moeasjaga, siis võib sõna ununeda koos moega. Mõne uue asja nimi jälle “tõlgitakse” eesti keelde ja käiku läheb see tõlge, nii nagu kompuutrist sai arvuti, kuigi kes sellega siis ikka nii väga arvutab, hetkel ma kasutan seda näiteks kui kirju- tit, teinekord kui laulutit või filmutit. Aga arvuti on ikka arvuti ja nii vist jääb (kuigi mõeldi välja ka “raal” – aga see sõna kõlab

juba naljaka vanamoodsusena).

Mõne võõrsõna me oleme aga mingis pedantses tuhinas mitmeks jaganud. Nii me hääldame ladina- (või saksapäraselt) “projektor”, kui mõtleme sellist helgiheit- jat, mis näitab filmi, kui aga filmi pole, siis peame väga peenelt oma keelt väänama ja ütleva prantsuse- või öieti vist venepära- selt “projektor”, kuigi muidu on tegemist ju ühe ja sama sõnaga ja sisuliselt ka asjaga. Vahel on jälle nii, et eesti keelt püütakse

rääkida nagu mõnda välismaa keelt, just- kui oleks nii peenem ja täpsem. Sedasi on meie meediakeelde ilmunud inglise kee- lest kestev olevik (I’m doing): “Ameerika valitsus on kinnitamas” või “nagu siinsed analüütikud on ütlemas”. See uus pruuk ei anna aga eesti keelele midagi juurde, pigem võtab ära. Sest –mas vorm ei ole eesti keeles sama, mis kestev olevik inglise keeles. Sellel on juures hoopis üks teine varjund, nimelt hakkamise, alustamise, hetkelisuse varjund (“olin välja minemas, kui telefon helises”), keegi ei ütle ju (vähe- malt veel), et “koer on õues haukumas ja kuu on paistmas”. Pole vaja.

Või need uued mõisted, mis on leiuta- tud koos uue bürokraatliku keelepruugiga, arvates, et nii on “täpsem”. Nagu näiteks too “võimekus”: “kaitsejõudude uued või- mekused”. Andekal inimesel on ikka mit- med anded (mitte andekused) ja võimekal sõjaväel mitmed võimed...

Aga keelt ei laasta võõraste sõnade üle- võtmine, samuti kui seda ei hoiu nende võtmata jätmine. Laastab ikka rumalus. Keel ei ole kokkuvõttes ei parem ega hal- vem kui selle kõnelejad ja kirjutajad.

Millises suunas näete eesti keelt ja kir- jandust, kultuuri üldisemas plaanis, liikumas?

Kuigi ka kultuurilistele ja ühiskondlikele liikumistele on omane inerts, ei ennusta nende praegune suund tingimata tulevast. Me ise oleme need liigutajad ja liikujad. Aga kuhu me liigume? Sellist teadmist, mis meile õige kursi kätte annaks, ei ole. On ainult aimused. Me liigume kobamisi ja komistades. Kui endal läheb hästi ja meel on rõõmus, tundub ka maailma tulevik helge. Kui ise oled omadega ummikus, on kultuur hädaohus... Siiski, eks me kuidagi taju ja peegelda ka üldisemaid tendentse. Üheksakümnendate vabaduseõhina, avatud ja tolerantne hoiak kipub asenduma mingi hirmu ja kapseldumisega, stagnatsiooniga. Võib-olla see on väsimus muutustest. Võib- olla tuleb selle järel jälle dünaamilisem ja lahkem aeg. Aga millal? Me oleme ju vaid osa maailma suurest voolust. Miski meist oleneb, miski mitte. Me ei tea ju öieti sedagi, mida me tahame. Veel natuke aega head ja rahulikku elu? Kas pole imelik, et see vaba- dus ja küllus, millest me ükskord justkui unistasime, meid nüüd nii vähe õnnelikuks teeb. Teeb hoopis tusaseks ja kartlikuks.

Milline oleks Teie Euroopa kogemus – mõni jutt, seiklus, mälestus vms.

Kõige eredamad mälestused on vist seotud ikka esimeste kordadega. Kui ma

esimest korda elus 1991. aasta esimestel päevadel Pariisi lendasin, siis oli Lenin-grad'i Pulkovo lennujaama tollitöötaja väga valvas ja avastas ning konfiskeeris kogu mul kaasas olnud "välisvaluuta", nagu tol ajal öeldi. Selle omamiseks pidi olema luba, aga mul polnud. Nii jõudsin ma Charles de Gaulle'i lennuväljale ilma üheainsagi santiimiga taskus. Rongi peale saamiseks on seal sellised väravad või torud, et paned pileti sisse ja toru läheb

eest ära. Mina piletit osta ei saanud. Mis siis teha? Vaatasin, et suur pikk neeger minu ees hüppab lihtsalt üle toru. Hüppasin siis ka. Rongi peal oli juba päris tore tunne: saab hakkama küll. Õnneks oli mul Antoine Chalvini poolt antud telefonikaart, sain helistada neile inimestele, kelle poole pidin minema. Viimaks õnnestus Pariisis veel natuke rahagi teenida, nii et jäin sinna oma kuuks ajaks või kauemaks. Aga tagasisõidu ajaks oli see raha ikkagi otsas

ja lennujaama rongis sõitsin jälle jänest. Seekord tuli kontroll peale. Neil on seal see komme, et kui sul on lennukipilet ja kui ka raha ei ole, et trahvi maksta, siis rongi pealt maha ikka ei tõsteta, kirjutatakse lihtsalt trahviviitung. Kirjutatigi siis mulle trahviviitung, küsiti kõik passi näha ja puha. See oli muidugi NSV Liidu välispass, sealt saadi ainult nimi. Aga aadress? Ma pole hea valetaja, hakkasin ausalt ütleva, et Tallinn... Ise vaatasin, kuidas ta kirjutab. Kirjutas: Staline. Prantsuse keeles on rõhk alati viimasel silbil, Tallinn ja Stalin kõlavad väga ühte moodi. Ja kindlasti polnud see Pariisi ühistranspordi kontrolör kunagi kuulnud Tallinnast, aga punane Nõukogude pass tõi talle Stalini nime küll meelde. Ega ma siis polnud kade ka, tänava nimeks ütlesin rue de Lenine. Nii ma saingi endale sellelt esimeselt Prantsusmaa reisilt suveniiriks tolle trahviviitungi, kus mu aadressiks on Lenini tänav Stalini linnas. See oli veel tükk aega alles ja tuli vahel kuskilt paberite vahelt välja, nüüd on küll vist lõplikult ära kadunud. **ek**

Euroopa keelte päev

Euroopa keelte päeva eesmärk on edendada keelelist mitmekesisust ja keeleõpet, arendada kodanike keelekasutust ning üksteise kultuurilist mõistmist nii professionaalsel kui ka igapäevasel tasandil. Euroopa keelte päeva tähistati esimest korda Euroopa Nõukogu algatusel 2001. aasta 26. septembril, mil see oli keelte aasta keskne sündmus. Enne keelte aasta lõppu otsustati, et sellist päeva võiks hakata tähistama igal aastal ja nüüd toimubki see osalevates riikides juba seitsmendat korda.

Sel aastal leidis keelte päeva põhisündmus Eestis aset Viru Keskuses. Lisaks korraldab Emakeele Selts kaks üliõpilaskonverentsi – 26. septembril Tallinna Ülikoolis ja 3. oktoobril Tartu Ülikoolis. Haridus- ja Teadusministeeriumi korraldusel toimus 25. septembril Tallinnas Teaduste Akadeemia saalis keeletalgute lõpuüritus.

Immigratsiooni ja asüüli problemaatika ELis

Aeg ja olud toovad juurde uusi valdkondi, milles vaja kiiret ühist lähenemist üle kogu euroliidu. Süvenevad probleemid sisserände ja varjupaigataotlejatega nõuavad kiiremat kokkuleppimist kui poliitiline otsustusmasin võimaldaks. Nii või teisiti on ühisesse pädevusse kuuluvaid valdkondi aegamisi üha juurde tulnud. Ühtsest Euroopa turust on saanud rahaliit ning viimase kümne aasta üks olulisemaid ühispoliitika kujundamise valdkondi on justiits- ja siseküsimused.

Itaalia kogemus

Viimased sisserändega seotud uudised on dramaatilised. Augusti lõpul sai Malta lähisel hukka 70 väikese alusega merel hulinud aafriklast, kes üritasid jõuda Euroopasse. Eelmine nii suure ohvritearvuga õnnetus oli 2007. aasta mais, kui merel sai surma 53 eritrealast. Tegelikult ei saa me selleski kindlad olla, kas kõigist hukkunutest üldse teada saame. Võib ainult oletada, sest kurnatud rändureid jõuab Euroopa Liidu lõunapiirkondadesse ühes kuus lausa tuhandeid. Iseäranis palju saabub neid Itaalia kõige lõunapoolsemale, Lampedusa saarele. Suve keskel teatas Itaalia valitsus, et riigis tuleb välja kuulutada eriolukord. Lampedusa 1500-kohaline pagulastekeskus töötab juba ammu võimete piiiril. Itaalia on otsustanud karmistada karistusi ebaseadusliku sisserändega seotud inimestele ning edaspidi on võimalik konfiskeerida kinnistud, mis on tüüritud või antud niisama ebaseaduslikele sisserändajatele.

Sääraste meetmete eest on Itaalia pälvinud juba ka inimõigustele keskendunud ning Strasbourgis plenaaristungeid pidava Euroopa Nõukogu kriitika. Kuid Itaalia on sisserände küsimustes kindlameelne – argielu on keerukam kui kaunilt kõlav deklaratsioon. Itaalia olukord kergitab küsimuse solidaarsusest. Kas ka teised liikmesriigid peaksid jagama seda katsumust, mis Itaaliale on tohtu sisserändajate voolu tõttu osaks saanud. Sama sandis olukorras on ka Hispaania, ning samuti näiteks väike saareriik Malta.

ELi ühine sisserändepoliitika

Euroopa ühise sisserände- ja varjupaigapoliitika edendamise on tõsiselt ette võtnud ka praegune ELi eesistujamaa Prantsusmaa. Kuuma teemat peaksid liikmesriikide esindajad arutama oktoobris. Suve hakul üllitas

Euroopa Komisjon nn rändepaketi, milles on välja toodud kümme põhimõtet, millele ühine sisserändepoliitika peaks tuginema. Need jagunevad kolmele peamisele suunale, milleks on solidaarsus, julgeolek ja heaolu.

Solidaarsus eeldab, et kõik liikmesriigid võiksid jagada raskusi, mis kaasnevad sisserännanute arvu hüppelise kasvuga. Kõige lihtsam näib alustada rahast, pisut keerulisem tehnikast ja inimestest. Üha rohkem raha tuleb anda Euroopa Pagulasfondi tegevuseks. Liikmesriigid on üht-teist ka juba panustanud, mõni rikkam on Aafrika ranniku lähedale Vahemerele saatnud näiteks laevu. Ent ühine sisserändepoliitika võib areneda ka selles suunas, et Euroopasse saabunud pagulasi hakatakse euroliidu piires ümber jagama. Nii välditaks olukordi, kus kogu sisserändega soetud probleemistik langeks vaid mõne üksiku liikmesriigi kaela.

Olulised on ühtsed reeglid

ELi justiits- ja siseküsimusi puudutav Haagi programm näeb ette, et 2010. aastaks peaks Euroopa Liidust oma ühtne pagulaste kaitsmise ala. See tähendab, et Euroopasse jõudnud pagulane võib loota ühesugust kohtlemist mistahes Euroopa Liidu liikmesriigilt. Seni on varjupaiga saamise põhimõtted olnud üsna erinevad ning ka varjupaiga taotlejate arv on liikmesriigiti tugevalt erinevad. Kõige populaarsem varjupaiga taotlemise koht on Suurbritannia, järgnevad Prantsusmaa ja Saksamaa, mis on kõik suured liikmesriigid. Kui arvestada aga varjupaigataotlejate suhet rahvaarvu, siis on kõige agramad varjupaiga andjad olnud Austria ja Rootsi. Balti riikides on senini olnud varjupaigataotlejaid väga vähe, kuid arvestades liikumist ühtse varjupaigapoliitika suunas, võib arvata, et varjupaiga taotlejaid on tulevikus

TEKST: INDEK TREUFELDT

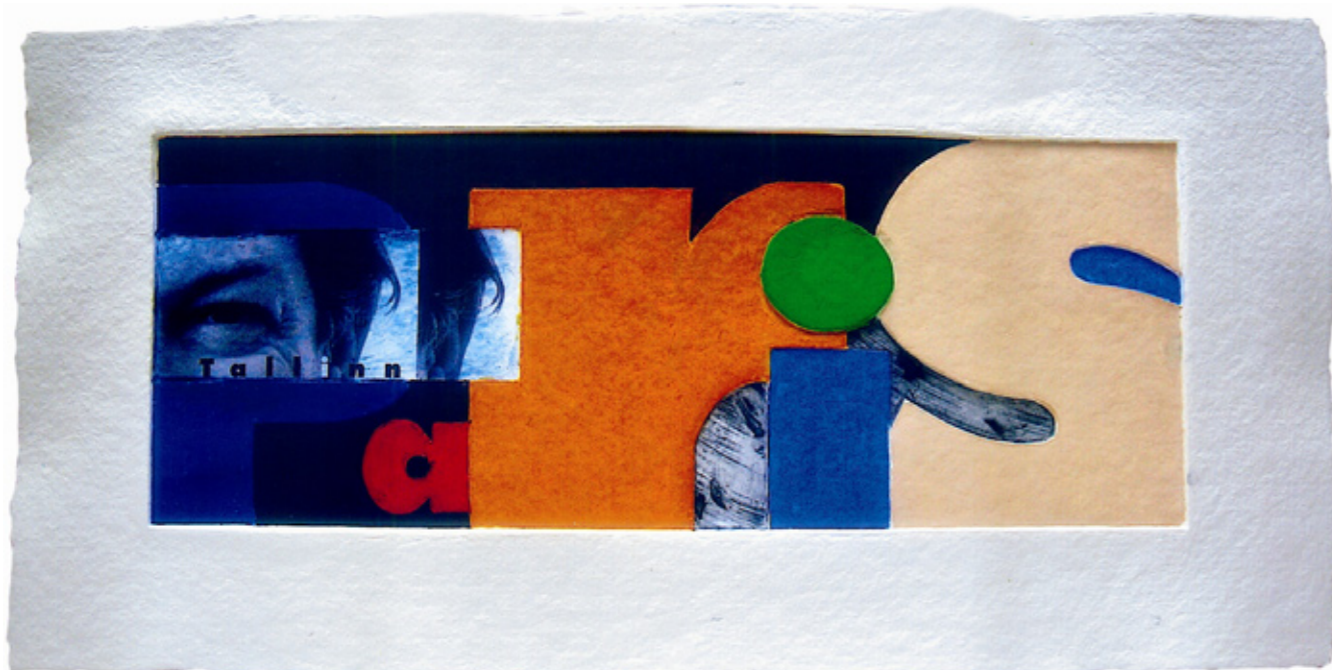
Eestis kindlasti rohkem. Üks solidaarsusega seonduvaid põhimõtteid on seegi, et ära tuleb hoida pagulaste saatmine ühest riigist teise ehk siis olukord, kus ühe liikmesriigi mured veeretatakse teise liikmesriigi kaela.

Julgeoleku- ja majandusküsimused

Vaidlused sisserände- ja varjupaigapoliitika ühtsete põhimõtete üle alles kestavad ning eri liikmesriikide õigusaktide ühtlustamine pole lihtne. Näiteks on Taani teatanud, et ei kavatse leevendada reegleid, mis piiravad kuni 24-aastaste Taani kodanike võimalusi tuua maale abikaasasid, kes ei ole Euroopa Liidu kodanikud. Taani peaminister põhjendab selliseid nõudeid suure nn fiktiivabielude hulgaga ja loodab, et Euroopas saadakse sellest probleemist aru.

Lisaks solidaarsusele tuleb arutada ka julgeolekuküsimusi: kuidas tagada Euroopa huvidele vastav viisapoliitika, kuidas arendada infosüsteeme ja kasutada sealjuures ka uusimaid – biomeetrilisi tehnoloogiaid. Praktilise koostöö koordineerimiseks loodetakse rajada varjupaigaküsimuste Euroopa tugiamet. Elu Euroopas saab turvalisemaks, kui suudetakse tõhusalt võidelda inimkaubandusega ning aidata ka riike, kust on pärit rohkesti immigrante.

Kui sisserände- ja varjupaigapoliitikast kõnelemise juures mainitakse heaolu, siis ennekõike arutletakse selle üle, kuidas saavutada see, et sisserännanutele oleks Euroopale kasu, kuidas tagada sisserännanute edukas lõimimine ja kuidas mõista inimeste muret ebaseadusliku sisserände pärast. Enamasti leitakse, et mõistlik sisseränne aitaks parandada Euroopa majandustulemusi. Teist võimalust ju nagu polegi olukorras, kus eurooplased ise enam lihtsaid töid teha ei taha ning ei soovi väga ka lapsi sünnitada. **ek**

Akvagravüürija Tallinnas

TEKST: URMAS OJA

Sel poolaastal on Euroopa Liidu Nõukogu eesistujaks Prantsusmaa ning just seetõttu on oktoobris Euroopa Liidu Infokeskuses avatud prantsuse kunstniku Joel Chasseriau näitus „Les Insignes“. Väljapaneku moodustavad isetehtud ja ise vormitud ruumilised märgid.

Nagu nimigi ütleb, on akvagravüür seotud veega. See vormistatakse veel kuivamata paberimassile, millesse vajutatakse matriitsiga ruumiline jäljend. Chasseriau pildid näivad esmapilgul lihtsate tasapinnaliste abstraktsete kompositsioonidena, ent lähemale liikudes avanevad need ka ruumiliselt. Iga värvilaik ja kujund on eri kaugusel, andes pildile juurde sügavust ning tuues mängu kolmanda mõõtme.

Kunstniku loomepäev muutub tänu sellele kolmanda dimensiooni ihalusele veelgi mängulisemaks ja nii on ta paratamatult oma töösse veelgi rohkem pühendunud. Kõigepealt tuleb ju luua paberimass ja siis sellest midagi suure paberlehe sarnast lauale laotada. Alles siis, kui pressiga poolmäärjale materjalile ruumilisus antud, saab kunstnik

asuda neile iseloodud tahkudele oma kirkaid punaseid, kollaseid ja siniseid toone peale kandma. Ehk tegelema akvagravüüri gravüüri-poollega. Nii on Chasseriau loonud hulga abstraktseid kompositsioone, mille koondnimeks lihtsalt Les Insignes – Märgid.

Need on märgid tema loomingulisest mängust, aga ka märgid maailmast ja iga-päeva elust. Pilte vaadates võib tabada nii mõndagi tuttavlikku, aga uppuda ka allusioonidesse, nagu abstraktne kunst ette näeb. Mõni maal on selgem märk kui teine, mõnel on lihtsalt number, teisel ei näi esialgu midagi nii lihtsat peidus olevat. Mõned tööd räägivad aga rahvalikest märkidest ja sellest, kuidas inimesest ja tema näost saab märk.

Kunstniku omalaadses akvagravüüri-

tehnikas teostatud maalid peaksid ka Eesti kunstihuvilistele ulatuslikumat huvi pakuma, kuna juba sellist tehnikat iseenesest pole siinkandis eriti viljeletud. Joel Chasseriau on osalenud mitmetel näitustel Prantsusmaal, Belgias ja Saksamaal. Tema teoseid on müüdud Saksamaal, Belgias, Hispaanias, Kanadas, Iisraelis ning paljudes teistes maades. Käesoleva akvagravüüri näituse Eestisse jõudmisel on tegelikult lihtne ja inimlik põhjus - nimelt on kunstniku naine Maud suur Eesti-fänn, meie maast lausa nakkavalt vaimustuses ning Joel Chasseriau on esinenud Eestis varemgi. Maudi Eesti-huvi sai alguse kunagise Eestis toimunud tollitöökoolituse käigus.

Näitus toimub koostöös Prantsuse Saatkonnaga. Enne Euroopa Liidu Infokeskust olid pildid näha Patarei vangla endisest katlamajast tehtud galeriis. **ek**

Joel Chasseriau saabus Lääne-Prantsusmaalt Pariisi 1968. aastal ning alustas kunstiopinguid Dupéré kunstikoolis. Alustanud töötamist kunstnikuna Pariisi ühe tuntuma kaubamaja Galeries Lafayette'i kujundusstudios, sai temast peagi kirjastustele ning ajakirjandusele töötav graafik. Tema loomingut on mõjutanud kokkupuude maailma eri kultuuridega, reisid Itaaliast Hiina ja Jaapanini.

Kultuuri- kalender Prantsuse moodi

Prantslasi tuntakse nende kultuurilembuse poolest ning seoses ELi praeguse eesistujariigi staatusega toimub selle sügise ning talve jooksul Prantsuse Kultuurikeskuse initsiatiivil ja toel mitmeid põnevaid üritusi ja ettevõtmisi.

22.–27. septembrini saavad filmihuvilised kinos Sõprus nautida Cannes'i filmifestivalil pärjatud filmide nädalat. Muuhulgas linastuvad seal Prantsuse film „Entre les murs“ ning käesoleva aasta Cannes'i festivalil Kuldsel Palmioksa saanud Eesti film „Klass“.

Koostöös Eesti Kontserdiga toimub Rahvusoper Estonia Talveaias 5. oktoobril kell 17 Dominique Pifarély Trio improvisatsiooniline džässkontsert ning 22. oktoobril näidatakse KUMU auditoriumis dokumentaalfilmi kaasaegsest prantsuse kunstnikust Yves Kleinist. Filmi alapealkiri on „Sinine revolutsioon“ ning publikut austab oma kohalolekuga ka 2006. aastal valminud dokumentaalfilmi režissöör François Lévy-Kuentz.

Novembris tasub jälle külastada kino Sõprus, kus toimub Prantsuse dokumentaalfilmide nädal (10.–15. november). Lisaks sellele toimub Olümpia hotellis restoranis Senso 25.–30. novembrini prantsuse kokakunsti nädal.

Prantsuse Kultuurikeskus teeb jätkuvalt koostööd detsembri alguses toimuva Pimedate Ööde Filmifestivaliga. Seekord on filmifestivali kavas lisatud Prantsusmaa eriõhtu kolmes keskkonnas baaris.

Tegemistesse on kaasatud ka ETV, mille vahendusel näeb igal detsembrikuu teisipäeval ühte Prantsuse filmi. Väljalituteks on Nicolas Boukhriefi film „Le Convoyeur“, Cédric Klapischi „Les Poupées russes“, Valérie Lemerrier' „Palais royal!“ ja Patrice Chéreau' „Gabrielle“.

Detsembri viimasel nädalal saab teoks Prantsusmaa-Eesti ühine kunstiprojekt Hansaflux 2, mille raames tuleb Eestisse prantslasest installatsioonikunstnik Bernard Mérieux, et osaleda siinsel Valgusfestivalil. Vastukaaluks esindab Eestit Prantsusmaal Lyoni linnas oma performance'iga keskkonnateadlik rõivadisainer Reet Aus.

Järgmise aasta 7. ja 8. veebruaril külastab Eestit mainekas prantsuse rahvusliku teatri trupp Comédie française, kelle esituses on võimalik näha kahte etendust „Les Précieuses ridicules“ ja „La Festa“.

Lisaks kirevale sündmustekalendrile tähistatakse Prantsuse Kultuurikeskuse raamatukogus detsembri lõpuni Prantsusmaa eesistumist Euroopa Liidu riikide esitlemisega. Riike tutvustatakse vastavalt isiklikele nägemustele ning väljendusviisidena kasutatakse nii näituseid, põnevaid infomaterjale, filme, degustatsioone kui ka helikeelt. **ek**

**Prantsuse
Kultuurikeskus
(Kuninga 4)
E-N 9.30–19.30
R 9.30–16.30,
L 11-14**

Lugejad saavad koju laenutada ajakirju, muusikaplaate, DVD-sid, koomikseid ja raamatuid. Kohapeal lugemiseks-vaatamiseks lugejakaarti tarvis ei ole.

Filmi "Persepolis" linastused toimuvad:

3. oktoober 2008, kell 14.00
Võru Kultuurimaja Kannel
4. november 2008, kell 15.00
Kuressaare Linnateater
21. november 2008, kell 15.00
Rakvere Linnateater

Kultuuridevahelise dialoogi aasta 2008 üritusi Eestis koordineerib Avatud Eesti Fond. Filmituur toimub Euroopa Komisjoni esinduse ning Avatud Eesti Fondi koostöös. Kõik seansid on tasuta.

Persepolis – lõppematu lääne ja ida vaheline odüsseia

TEKST: KERTTU KONGAS

2008. aasta on Euroopa Kultuuridevahelise dialoogi aasta ning seda tähistatakse Eestis muuhulgas Prantsusmaal elava Marjane Satrapi filmi "Persepolis" linastusega. Filmi näidatakse kokku neljal korral Eesti eri linnades ning sellele eelneb kultuuriajaloo doktori David Vseviovi vestlus osalejatega.

Askeetliku mustvalge pildikeelega täispikk animafilm on tehtud koostöös prantslase Vincent Paronnaud'ga ja võitis suvel Cannes'is žürii eriauhinna. Teemadena jooksevad läbi nii inimeste abitus poliitiliste režiimide hooletutes kätes, totalitaarse süsteemi pealesunnitud käitumiskoodid kui ka pagulasmeeleolud. Autobiograafilise sisuga filmis on Satrapi perekonnale hääle andnud prantsuse näitlejad Catherine Deneuve, Chiara Mastroianni ja Danielle Darrieux.

„Persepolis“ on loodud samanimelise äärmiselt eduka koomiksiraamatu põhjal, mis on inspireeritud Satrapi enese elust ja kogemustest. Alates ajast, mil Marjane Satrapi Pariisi kolis ning prantsuse uue laine koomiksikunstnikuga ühines, on ta rabanud sõpru ja kaaslaste imepärase

lugudega troonilt tõugatud imperaatoritest, enesetapjalike kalduvustega onudest, riigivõimu heakskiidul toimuvatest piitsutamistest ning revolutsiooni kangelannadest – kõik koos on need osa kaasaegse Iraani igapäevaelust. Prantslaste õhutusel ühendas Satrapi oma vaimustavad jutustused ning joonistamisande ja avaldas esimese koomiksiraamatu „Persepolis“, mida saatis Prantsusmaal tohutu menu ning rohke auhinna. Raamatu edu kinnitab ka see, et teos on nüüdseks jõudnud mitmel pool maailmas kõrgkoolide maailmakirjanduse õppekavadesse. Tema loomingut on iseloomustatud kui vaimukat, ilusat ja mõtlemapanevat, ning see on kantud inimlikest väärtustest ja eelkõige vabadusest.

Marjane Satrapi enda lugu on tema

raamatule omaselt kirev ning suurejooneline – Aserbaidžaan ja Türgemistani juurtega Satrapi pärineb Iraani modernsete vaadete eliitperekonnast. Tema esisade hulka kuulub näiteks Pärsia šahh ning nimi "satrapi" (eesti keeles satraap) tähendabki Pärsia despootlikku valitsejat. Satrapi märgib küll, et temasuguseid printsesse ja printse jookseb Iraanis ringi kümneid tuhandeid, sest igal tema suguvõsa kuningal oli sadu naisi ning tuhandeid lapsi. **ek**

Raamatupoodides on saadaval ka eestikeelne "Persepolis" raamat. Võimas ja oluline graafiline romaan kujutab igale vanusele vastuvõetavat nutikat kujunemislugu, kõnetades sama publikut, mida Art Spiegelmani "Maus". Terav, kõrvetavalt tähelepanelik ja siiras, tihti muserdav, kuid toorest huumorist ja kalli hinnaga omandatud elutarkusest suisa pakatav "Persepolis" on ühe tänapäeva tuntuma, ainulaadselt andeka kunstniku rabavamaid saavutusi.

EUROOPA FILMIDE ÕHTUD

neljapäeviti kell 18.00

2. oktoober

"El Bola" Hispaania, 2000
Režissöör: Acheró Mañas

9. oktoober

"Pööritas silmi" ("Zmruž oczy") Poola, 2002
Režissöör: Andrzej Jakimowski

16. oktoober

"Sügis-kevad" ("Babi Leto") Tšehhi, 2001
Režissöör: Vladimír Michálek

23. oktoober

"Varjud" ("Senki") Makedoonia, 2007
Režissöör: Milcho Manchevski

30. oktoober

"Vabadus, armastus" ("Szabadsag, szerelem") Ungari, 2006
Režissöör: Krisztina Goda

6. november

"Varssavi" ("Warszawa") Poola, 2003
Režissöör: Dariusz Gajewski

13. november

"Kõige kõrgem ülemus" ("Direktoren for det hele") Taani, 2006
Režissöör: Lars von Trier

20. november

"Uurimistö" ("Tesis") Hispaania, 1996
Režissöör: Alejandro Amenábar

27. november

"Tekstiga film" ("Um Filme Falado") Portugal, 2003
Režissöör: Manoel de Oliveira

11. detsember

"Lõikesed traadil" ("Skrivánci na niti") Tšehhi, 1990
Režissöör: Vladimír Michálek

Seansid on tasuta!

Euroopa filmide õhtuid korraldab Euroopa Komisjoni esindus Eestis.

Filmid toome teieni koostöös Euroopa riikide saatkondadega.

ELI info- ja kultuurikeskus, Laikmaa 15 (Eesti Kunstiakadeemia kõrval).

Lisainfo: www.euroopaaliit.ee

ÜHESKOOS
AASTAST 1957

Euroopa Parlamendi Brüsseli hoone fuajees on spetsiaalne koht grupipiltide tegemiseks. Võimalust kasutasid ka Põlva noored.

Tunne Kelam rõhutas noortele, et me kõik oleme Eesti saadikud maailmas.

Raunol (vasakul) oli esimesel reispäeval 16. sünnipäev. Noored ootavad õhtusöögi serveerimist ja harjutavad mõttes juba sünnipäevalaulu.

Põlva noored tutvusid lähemalt Euroopa Komisjoni peahoonega Berlaymont, mis paistab silma lisaks suurejoonelisele arhitektuurile ka loodussäästlike toimetamisviisidega.

Põlva noored vallutasid Brüsseli: ideest sai tegu

TEKST JA PILDID: KADRI KULL

Tiigrihüppe Sihtasutuse ja Euroopa Komisjoni Eesti esinduse korraldatud Euroopa Kevadpäeva veebipäevikute konkursi võitis sel aastal Põlva Keskkooli 8B klass oma võidutööga „Meie ühised Euroopa väärtused!“. Üksmeelne klass käis sel puhul septembri alguses ka auhinnaks saadud reisil Brüsselis.

Põlva Keskkooli saksa keele õpetaja Aimi Jõesalu on juba aastaid otsinud ja ka leidnud võimalusi kasutada õppetöös uudseid viise ja mitmekülgseid materjale. Koos õpilastega on ta osalenud erinevatel veebipõhistel konkurssidel ja avastanud internetist huvitavaid õppematerjale. Tiigrihüppe Sihtasutuse korraldatud õpetajate koolitusel tuli jutuks Euroopa Kevadpäeva veebipäevikute konkurs, millest õpetaja Aimi ka oma klassile rääkis.

Kõige aktiivsemalt alustasid projektiga kolm tüdrukut – Kristiina, Hanna ja Kärt. Kristiina, kes on õpetaja sõnul „klassi arvutispetsialist“, pani alustuseks püsti blogikeskkonna, kusjuures ainukesena võistlevatest meeskondadest ehitati veebipäevik wordpressi keskkonda. Koos õpetajaga hakkasid tüdrukud välja töötama ka veebipäeviku struktuuri ning koguma ideid teemadeks. Seejärel liitus tegijatega ka viieliikmeline

klassivendade kamp. Nagu õpetaja Aimi ütles: „Poisid nägid, et tüdrukutel on veebipäevikuga tösi taga, ja tahtsid ka ise nii tugevalt juhitud projektist osa saada.“

Ühiselt kahe kuuga ehitatud veebipäevikut hindas žürii esikoha vääriliselt ning tõi välja Põlva keskkooli töö põhjalikkuse, tehnilised lahendused ning koostöövaimu. Kõik huvilised võivad hästi ja heas koostöös valminud veebipäevikuga tutvuda aadressil: www.8bineu.wordpress.com

Euroopalinna uudistamas

Võit tõi kogu meeskonnale kaasa auhinna Brüsselisse, mida korraldas Euroopa Komisjoni esindus asjaosaliste soovil septembri esimesel nädalal. Lisaks võitjagrupile käis reisil kaasas siinkirjutaja. Brüsselis oli varem käinud vaid üks võistlejatest ning mitmete noorte jaoks oli see üks esimesi või lausa esimene välisreis.

Programm oli koostatud nii, et noored saaksid aimu kolme peamise euroliidu institutsiooni tööst. Külastasime Euroopa Parlamenti ning Euroopa Komisjoni. Nõukogu tööst anti põhjalik ülevaade külaskäigul Eesti esindusse Euroopa Liidu juures. Trehvati ka Eesti noortega, kes õpivad Brüsselis Euroopa Koolis.

Strasbourg'i maja katusevaringu tõttu toimus Euroopa Parlamendi täiskogu meie reisinädalal erandlikult Brüsselis. See oli kevadpäeva noorte jaoks hea juhus, kuna nii saime kohapeal oma silmaga näha hääletusprotseduuri ning kuulata muuhulgas ka Costa Rica presidendi kõnet. Noortega kohtus ka Eesti saadik Tunne Kelam, kes sõnas, et igal eestlasel on maailmas Eesti saadiku roll. „Meie ülesanne on maailmale rääkida Eestist ja meie ajaloo, sest ainult nii saame endale koguda sõpru, kes raskematel hetkedel meie olukordi mõistavad ning vajadusel abikäe ulatavad,“ rõhutas Kelam.

Eesti esinduses saime kokku majas töötava diplomaatide Marika Posti ja Julika Lutsuga. Viimane kõneles pikemalt oma tööst esinduses, milleks on Euroopa Liidu laiendamise seotud küsimused nõukogu komisjonis. Marika Post tutvustas Eesti esinduse ülesehitust ja tööd. Post ja Luts kutsusid põlvakaid mõtlema võimalusele saada kunagi ise osaks Eesti välisest. Julika Luts

Mis on Kevadpäev Euroopas?

Kevadpäev Euroopas on Euroopa Komisjoni iga-aastane noorteprojekt, mida korraldatakse alates 2003. aastast, et kutsuda Euroopa noori üles ELi teemadel sõna võtma ning kaasa mõtlema. Kevadpäevaga on liitunud juba üle tuhande Euroopa kooli.

Kevadpäeva üle-Euroopalised konkursid kuulutatakse välja iga aasta märtsis. Konkursid on mõeldud eri vanuseastmetele ja varieeruvad joonistusvõistlustest essee-konkurssideni. Euroopa kevadpäeva raames toimuvad konkursid jagunevad kaheks: üle-Euroopalised ning riigikesksed konkursid.

Üle-euroopaliste konkursside kohta saab lugeda kodulehelt www.springday2008.net, mis on kättesaadav ka eesti keeles. Eestis koordineerib projekti Tiigrihüppe SA. Projekti eestvedajaks on Euroopa Koolivõrk (European Schoolnet) ja projekti toetavad Euroopa Komisjon ja Euroopa Parlament. Eestis koordineerib projekti Tiigrihüppe SA ja toetab Euroopa Komisjoni Eesti esindus.

Kevadpäeva konkurs Eestis

Sel aastal kuulutas Tiigrihüppe SA koostöös Euroopa Komisjoni Eesti esindusega välja spetsiaalselt Eesti koolidele mõeldud ajaveebide konkursi „Meie ühised Euroopa väärtused“.

Ajaveebis olid oodatud Eesti noorte arvamused Euroopa kultuurilise mitmekesisuse teemadel. Vastuseid otsiti küsimustele, kuidas näevad ning kuidas hindavad Eesti noored multikultuursust Euroopas, kuidas tunnetame selle mõjusid siin ning milliseks kujuneb Euroopa ja Eesti tulevik taolises kultuuriruumis.

Üheks ülesandeks oli avastada oma lähiümbrusest näiteid teiste kultuuride esindajatest. Neid inimesi intervjueriti, et teada saada, kuidas nemad „oma“ ja „meie“ erinevusi ja sarnasusi tunnetavad. Kokku laekus tähtjaks neli tööd: Põlva Keskkoolilt, Tartu Kommertsgümnaasiumilt, Audru Keskkoolilt ning Kuressaare Gümnaasiumilt.

teadis rääkida, et töö diplomaadina on väga vaheldusrikas, sisaldades samas ka palju väljakutseid, kuna teemad, millega tegeleda tuleb, võivad vahetuda koos järgmise lähetspaigaga.

Koolis saab aineid ise valida

Palju elevust tekitas kohtumine Brüsseli Euroopa Koolis õppivate noortega. Euroopa Kool on eraldi koolisüsteem, mis mõeldud ELi institutsioonides töötavate ametnike lastele. Kuna eestlastest töötajaid on ELi institutsioonides juba tuhatkond, on viimastel aastatel oma Eesti kooli Brüsselis asuva Euroopa Kooli vastu vahetanud ka paljud eesti noored. Kolm seal õppivat poissi rääkisid meile oma koolikogemustest: huvi ja imestust äratas peamiselt süsteem, kus õpilased saavad kolmandiku ainetest endale ise valida ning esimene positiivne hinne on kümnepallisüsteemis kuus. „Tundub väga karm kool,“ tõdesid kevadpäeva noored pärast kohtumist. Euroopa Kooli eesti keele õpetaja Auli Udde aga rõhutas, et tegelikult on koolis väga sõbralik ja rahumeelne keskkond. „Kuna erinevast rahvusest ja taustaga õpilasi on koolis palju, siis peab ka reegleid omajagu olema. Kuigi esmapilgul võib nii tunduda, siis karmim meie kool Eesti koolidest siiski kindlasti pole,“ selgitas Udde.

Järgmisel päeval võtsime jalge alla tee loodussõbralikult toimivasse ning ligi 20 aastat ehitatud Euroopa Komisjoni peamajja Berlaymont'i. Noori võttis vastu Euroopa Komisjoni asepresident Siim Kallase kabineti kollektiiv ning kohtusime ka kabinetiülema Henrik Hololeiga. Kuna klass õpib koolis saksa keelt, tuli palju juttu sellest, kuidas saksa keelega ELi võimukoridorides hakkama saab. Hololei tõdes, et saksa keel on küll ligi saja miljoni kõnelejaga ELi suurim, kuid sellegipoolest seda institutsioonides koosolekute keelena väga ei kasutata. Samas oli keelteoskus kõneaineks pea igal pool, kus käisime – keeled on võti, mis avab paljud ukSED, rõhutasid kõik võõrustajad.

Loomulikult ei möödunud võidureis europealinnas vaid mööda võimukoridore tuulata. Käidud sai poodlemas ja jalutamas, rahvusrestoranis söömas, pissivat poissi uudistamas ja ka bussiga linna lähemalt uurimas. Sellest, et reis noorte jaoks korda läks, annab tunnistust arutelu tagasteel, milline võistkond järgmise aasta Kevadpäev Euroopa konkursi tarvis oma klassist kokku panna. Seega, kõik uued ja vanad konkurendid – järgmisel aastal tuleb teil rinda pista juba korra võidu saavutanud tublide Põlva noortega. **ek**

Tule ja tõesta end ajugümnaasialises tuleproovis!

TEKST: KERTTU KONGAS

Sel sügisel stardib koolidevaheline mnemoturniir, kus saavad omavahelisse võistlustulle astuda kõik huvilised Eesti üldhariduskoolid. Eesti koolide mälumängumeistrivõistlustest teeb ETV ka 16-osalise saatesarja, mis jõuab eetrisse 2009. aasta alguses ning päädib maikuus toimuva finaaloistlusega.

Tegemist on Eesti koolinoorte võistondlike mälumänguvõistlustega, mille läbivaks teemaks on Euroopa Liit ja selle liikmesriigid. Esmalt toimuvad käesoleva aasta 23. novembril maakondlikud eelvoorud, mille põhjal selgitatakse finaaltourniirile pääsejad ning lõppvõistlus leiab aset ETV saadetena järgmise aasta esimesel poolal. Võitja selgub maikuus, Eesti Vabariigi Euroopa Liiduga liitumise 5. aastapäeval.

Finaal toimub tele-eetris

Konkursi korraldusliku poolega tegeleva MTÜ Eesti Mälumänguliidu juhatuse esimehe Indrek Salise sõnul saavad osaleda kõikide koolide võistkonnad ning ühest koolist võib osaleda kuni kolm meeskonda. „Osalemiseks on vajalikud piisavalt laialdased üldteadmised maailma ning spetsiifilisemalt Euroopa asjadest, kuna kõik esitatavad küsimused on otseselt või kaudselt seotud Euroopa Liidu liikmesriikidega,“ selgitas Salis, lisades, et mängus edukalt esinemiseks on vajalikud küll mitmekülgsed teadmised, kuid kõik küsimused ei ole vaid klassikalised ja tõsised – paljud neist on ka meelelahutusliku suunaga ning telesaadetes on lisaks mälumängule ka muid võistluselemente nagu näiteks pusle kokkupanek.

Eelvoorud toimuvad pühapäeval, 23. novembril kõigis Eesti maakondades, täpsamad mängukohad teatatakse täiendavalt laalisaadetavas mängujuhendis. Finaali ehk telesaadetes saavad edasi iga maakonna ja Tallinna parimad võistkonnad ning lisaks neile kaheksa enim punkte kogunud võistkonda üle Eesti (sh vähemalt 3 põhikoolide võistkonda), mis tähendab

kokku 24 kooliesindust. „Eelvoorud toimuvad maakondades samal ajal. Edasipidi telesaadetes jaotatakse võistkonnad mängudesse juba vastavalt eelvooru tulemustele, et kokku ei satuks tugevamad võistkonnad.“

„Osalemiseks piiranguid ei ole, kuid eelised on siiski keskkooliõpilastel. Samas, kui põhikooli õpilased tunnevad ennast piisavalt nutikaina ja tugevaina, võivad nad loomulikult osalema tulla,“ rääkis Salis, lisades, et eelnevatel mälumängudel on juhtunud ka seda, et mõni põhikooliõpilastest koosnev võistkond on edestanud pea kõiki keskkoolivõistkondi. Et selgitada välja parimad põhikooliesindused, on plaanis lubada finaali ka 3 tugevamat põhikoolivõistkonda.

Auhinnaks reis eurolinnadesse

Ettevõtmisel on mitu eesmärki – tutvustada õpilastele ja ka televaatajatele mitmekülgselt eurolaenu, anda Eesti erinevatest piirkondadest pärit õpilastele võimalus omavaheliseks jõukatsumiseks telekraani vahendusel ning korraldada üks huvitav võistlussari.

Võitjavõistkonnale korraldatakse reis Euroopa Liidu kahte olulisse linna Brüsselisse ja Strasbourgi. „Väiksemaid auhindu on ka teistele ning esimesed kolm võistkonda saavad Eesti 2009. aasta koolinoorte mälumängumeistrivõistluste medalid,“ lisas Salis.

Taaliseid ettevõtmisi on korraldatud ka varem, näiteks jooksis 1990ndatel aastatel ETV ekraanil paaril hooajal koolinoorte mälumäng „Ümber Euroopa“. „Tolle saatesarja autoriks oli Margit Mikk-Sokk ja ka

minul oli selles sarjas meeldiv võimalus küsimuste tegijana ning ühe mängujuhina Arlet Palmiste kõrval osaleda,“ rääkis Salis. 2003. aastal korraldas Eesti Mälumänguliit Euroopa Liidu Infosekretariaadi ja Avatud Eesti Fondi toetusel Eesti koolinoorte mälumängumeistrivõistlustel „Eurokilb 2003“. „Sellest ajast alates on Eesti Mälumänguliit korraldanud koolinoorte mälumängumeistrivõistluste igal aastal ning nende võistluste läbiviimist on toetanud ka Hasartmängumaksu nõukogu.“

Eesti koolide mälumängumeistrivõistlustel on korraldatud ühistööna ning oma käe on ettevõtmisse pannud nii Euroopa Parlamendi Infobüroo, Euroopa Komisjoni Esindus Eestis kui ka Riigikantselei, kes ühiselt on nii ürituse algatajad kui ka peakorraldajad. Eesti Mälumänguliidu vedada on eelvoorud ning koostada kõik turniiril esitamisele tulevad küsimused. Tähtsaks osapooliks on veel ETV, kelle vahendusel jõuab vaatatajateni telemängude sari, mida juhib Indrek Treufeldt. „Saatejuhina on Indrek Treufeldt selleks just õige mees nii oma eruditsiooni kui ka Brüsseli töökogemuse tõttu,“ sõnas Salis. **ek**

Registreerimine

Registreerida saab kuni 15. novembrini www.kilb.ee olevas foorumiteemas. Leheküljelt leiab ka vajalikku lisainfot ja jooksvat teavet. Osaleda saavad nii põhi- kui keskkooliõpilased, ühest koolist kuni kolm meeskonda.

2437	Jan	Arstliku tööeksperdiisi komisjon	Trüki-kunsti leiutaja, eesn.-ga	Soome mehenimi	Kivist altari-lauaplaat
Masina osa	Vahva	Luule-taja	Samuti	Väävel	Male-nupp
Laev-nik	Varan-dus	Kink	Kitar-rist	Hotell Tallinnas Germany lüh.	Lill
Si-bemoll	Naise-nimi	Maja-osa	Riik prants. k.	Pesu-pulber	Töö-rinne
Küla Saare-maal	Edu-kate	Laste Org.	... Taal	Muus. draama	Kivi-küla
...-Ami	Aasia mehenime osa	Karu-loom	Poola kirjanik	Itaalia helilooja	Lembit Olli
Purske-kivim	Haagis raskete esemete veoks	Elund	12 kuud		
Mi					
Krii-mustus					

Kogu elu Peipsil...

TEKST: MAI VÖÖRMANN

AS-i Kallaste Kalur juhatuse esimees Fjodor Plešankov on läbi ja lõhki Kallaste mees – siin on ta sündinud, koolis käinud, Kallaste lähedalt naise võtnud ja kogu elu põhiliselt kalandusega seotud olnud.

Plešankovi eluloos on vaid kaks lühiajalist Kallaste ja kalanduse vaba perioodi – õppimine Eesti Põllumajanduse Akadeemias põllumajanduse mehhaniseerimise erialal ja lühike tööperiood Kallaste Leiva-tööstuses.

Kalandusest ja kalast on ta aga üdini läbi imbunud. „Olen juba neljanda põlve kalur,” ütleb Plešankov uhkusega. Ka praegu, mil põhiline osa päevast kulub ettevõtte juhtimisele, käib ta niipalju kui võimalik paadiga Peipsil – see on nagu taaskohtumine kalli lapsepõlvesõbraga.

Ajast, mil Fjodor pärast ülikooli lõpetamist siinsesse kalurikolhoosi peamehhanikuks tuli, on palju muutunud. 21. juuli nimelisest kolhoosist sai veel nõukogude ajal ühendamine tulemusena Peipsi Kalur, et siis uute aegade saabumisel iseseisvalt AS Kallaste Kalurina jätkata. Aasta oli siis 1992.

Euroraha aitab

„Sellest ajast oleme ikka tohtu arenguhüppe teinud,” nendib Plešankov hakanutuseks. „Meil on oma sadam, uued laevad, uus püügivarustus, kaasaegne kala vastuvõtt, fileerimistsehh, külmhoone, just lõpetasime koostöös PRIA ja SAPARD-i programmiga lossimiskai ja tankla ehituse – kõik on euronõuetele vastav.” Ligi

kolme miljoni krooni suurune eurotoetus, millele lisandus 50%-line omafinantseering, andis võimaluse teha vajalikud investeeringud. „Me muutsime tänu eurotoetustele täielikult oma infrastruktuuri,” selgitab Plešankov. Tema ei oska elada ühepäevamentaliteediga, et täna võtad järvest, mis võtta annab ja homsele ei mõtle. Tema tahab püüda Peipsil kala ka aastate pärast. See aga vajab kaasaegset tootmisbaasi ja ettepoole mõtlemist, kokkuvõttes vajalikke investeeringuid. Küsimus ei ole ju vaid kalas, vaid ettevõttes töötavates inimestes – neile on vaja kaasaegseid püügivahendeid, korralikku töökeskkonda ja normaalset palka. Pealegi ei taha Plešankov ajada välismaiste äripartneritega asju kusagil remontimata toapugerikus, vaid kaasaegses kontoris. Eksport on aga ettevõttele tähtis juba tegutsemise algusest peale. Küsimusele, kuhu fileeritud värsket ja külmutatud kala läheb, vastab Plešankov lakooniliselt: „Euroopasse, Ameerikasse, Kanadasse.” Põhiline tutvuste sobitamise koht on Brüsseli kalanäitus, kus kalaliiduga igal aastal ühisstendiga väljas ollakse. Anna aga kala, nii võtab Plešankov nõudmise kala järele maailmas kokku.

Piirangud ahistavad

Peipsil püütakse kõike, mida magevees

leida võib – ahven, koha, latikas, haug jne. Vahepeal ei olnud rääbist, nüüd on olukord parem. „Juba leiab suuri nagu heeringaid,” nendib Plešankov rõõmsalt. Aga siig ja tint on läinud. Lapsepõlvest siinsete kaladega sina peal olnud mees teab olukorda järvel. Eesti kalanduse olukorraga mees aga rahul ei ole, kuid ideid, kuidas seda paremaks teha, on küll. Asja on meestega Peipsi alamvesikonna kalurite liidus, mille juhatuse Plešankov on, üksipulgi piisavalt arutatud. Tallinn aga ajab asju ikka omamoodi ehk nagu ütleb elupõline kalur: „Vahe seaduse ja tegelikkuse vahel on ikka tohtu suur.” Seepärast vastab ta ka küsimusele, mida ja kui palju püüate, lihtsalt: „Niipalju, kui lubatakse.” Ja räägib Plešankov järgmise loo. „Kujutage ette, et üks on seaduskuulekas kalur, teine aga „haaraja,” alustab ta lugu nagu vene muinasjuttu.

Seaduskuulekas istub püügikeelu ajal kodus, püüab just nii mitme võrguga kui lubatud – ühesõnaga järgib reegleid. Haaraja kalur aga läheb järvele siis, kui tahab. Luba on kümne võrgu jaoks, püüab aga sajaga. Kui püüke kokku hakatakse lugema, tuleb seaduskuulekal 2,5 kg võrgu kohta – just nii, nagu teadlased normaalseks peavad. Haarajal aga tuleb võrgu kohta 2,5 tonni. Ja keegi ei imesta. Ühel päeval on aga kvoot täis ja hakatakse lisa

jagama. Siis aga avastatakse, et 2,5 kg on nii väike püük, et pole nagu suurt mõtet lisa anda... Mis sest, et tootmisbaas vastab euronõuetele.

Miks eelistatakse seda, kel midagi hinge taga ei ole, seda Plešankov ei mõista.

„Kallaste Kalur röövpüüki ei tee,” ütleb ta kindlalt. Olukorrad väljapääsu näeb ta keskkonnaametnike operatiivsemas reageerimises, samuti püügikorralduse muutmises vastavaks tegelikkusele.

Järv ravib hinge

Ta tahaks teha tööd nii, et kaasaegne tootmisbaas oleks piisavalt koormatud. Aga kui veel aasta algul ette ei tea, kui palju, mida ja millega saab järgmisel aastal püüda, siis osta püügiloa nagu pörsad kotis – kulutusi tuleb teha, aga kui palju see end ära tasub, on teadmata. Planeeri siis veel investeeringuid ja tegevusi.

Aga muidu on Peipsil ilus. Ahven juba taastab end ja kui sel aastal oli ta veel väike, siis mõne aasta pärast annab juba välja Euroopas nõutud filee suuruse. „Kalapuu-dus hakkab üle minema, euroraha aitab kaasajastada tootmisbaasi, kui vaid riik oma suhtumist muudaks, läheks kalurite elu paremaks,” ütleb Plešankov ja seab paadi järvele minekuks töökorda. **ek**

Aastatel 2007-2013 toetab Euroopa Kalandusfond (EKF) Eesti kalandust 84,6 miljoni euroga. Koos Eesti riigi kaasfinantseeringuga teeb see keskmiseks aastaseks toetussummaks ligikaudu 230 miljonit krooni.

EKF-l on viis prioriteeti:

1. kalalaevastiku püügivõimsuse kohandamine kalavarudega
2. vesiviljelus ning kala- ja vesiviljelustoodete töötlemine ja turustamine
3. kalandussektorile üldist kasu toovad tegevused
4. kalanduspiirkondade jätkusuutlik areng
5. tehniline abi

Kõiki neid tegevusi rahastatakse ka Eestis.

Allikas: põllumajandusministeerium

Kuidas võideldakse röövpüüdjate vastu? Selgitab Keskkonnainspeksiooni avalike suhete nõunik Leili Tuul.

Põhiliselt teostab kalandusalast järelevalvet Keskkonnainspeksioon, mõningal määral ka piirivalve. Keskkonnainspeksiooni järelevalve toimub suures osas tööplaanide alusel. Kontrollitakse veekogudel toimuvat, sh nii harrastus- kui ka kutselisi kalastajaid ja kalalaevu, aga ka kalakäitlemisettevõtteid. Kalapüügijärelevalve on muutunud tõhusamaks tänu heale koostööle Maksu- ja Tolliametiga ning Veterinaar- ja Toiduametiga - vahetatakse infot, viiakse läbi ühiseid kontrollkäike. Lisaks plaanilisele järelevalvele kontrollib Keskkonnainspeksioon ka laekunud teateid ja kaebusi võimalike kalapüügi-rikkumiste kohta. 2007. aastal registreeriti 1894 kalapüügiga seotud rikkumist, mis moodustas 50% keskkonnavalveste õigusrikkumistest. Paljudel juhtudel on tegemist ebaseaduslikult püügile seatud püügivahenditega, aga esines ka teisi rikkumisi, nagu loata püük, kalapüük keelatud ajal või keelatud kohas jne.

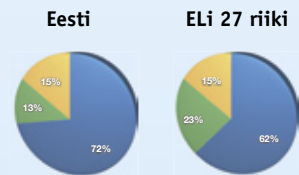
Fjodor Plešankov: tänu eurotoetustele oleme saanud uue infrastruktuuri

Eestlaste ja teiste ELi kodanike hoiakud globaliseerumise suhtes

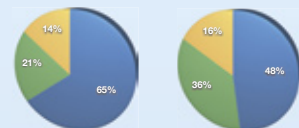
Allikas: Eurobaromeetri uuring 69.2, kevad 2008

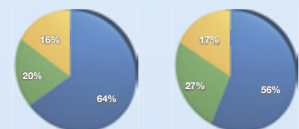
Globaliseerumine võimaldab inimestel olla väliskultuuridele rohkem avatud

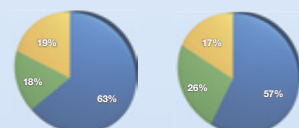
Globaliseerumine aitab kaasa vaesemate riikide arengule

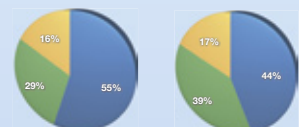
Globaliseerumine on võimalus majanduskasvuks

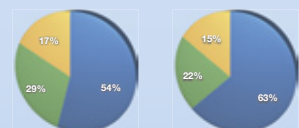
Globaliseerumine tähendab Eesti jaoks rohkem välisinvesteeringuid

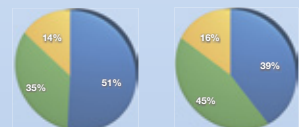
Globaliseerumine aitab kaasa rahule maailmas

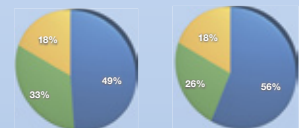
Globaliseerumine on kasulik vaid suurtele ettevõtetele, mitte kodanikele

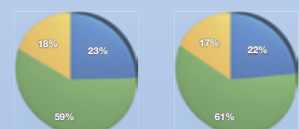
Globaliseerumine kujutab endast ohtu Eesti kultuurile

Globaliseerumine suurendab sotsiaalset ebavõrdsust

Globaliseerumine kaitseb meid hinnatõusude eest

Postita oma arvamus

Millistel teemadel sooviksite edaspidi Eurokratist lugeda?

.....

.....

.....

.....

Soovin tellida Eurokrati tasuta koju.

Nimi

Aadress

.....

Vastused palume saata
EUROOPA KOMISJONI
ESINDUS EESTIS
RÄVALA 4
TALLINN 10143

või tuua lähimasse
 Europe Direct infopunkti
 (aadresse vt lk 3).

